

V O D I Č

za pristup informacijama u Neovisnom operatoru sustava u BiH

Ožujak 2025. godine

SADRŽAJ

UVODNE NAPOMENE

PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA

1. Što je pravo na pristup informacijama i koja su prava podnositelja zahtjeva?
 - 1.1. Tko ima pristup informacijama?
 - 1.2. Koje informacije se mogu dobiti?
 - 1.3. Od koga se informacije mogu tražiti?
 - 1.4. Kako se ostvaruje pravo na pristup informacijama?
 - 1.5. Koja su temeljna načela ostvarivanja prava na pristup informacijama?

KAKO DOĆI DO ŽELJENE INFORMACIJE

2. Proaktivna objava informacija: što mogu pronaći na internetu?
 - 2.1. Koje informacije se mogu pronaći na internetskoj stranici NOSBiH-a?
 - 2.2. Mogu li se na internetu pronaći ranije odluke i informacije NOSBiH-a?
 - 2.3. Dostavljanje dokumenata u Središnji portal javnih informacija
3. Kako ostvariti pravo na pristup informacijama putem zahtjeva?
 - 3.1. Tko može podnijeti zahtjev za pristup informacijama?
 - 3.2. Koje informacije se mogu dobiti?
 - 3.3. Postoje li informacije na koje se Zakon ne primjenjuje?
 - 3.4. Kako postupiti u situaciji kada NOSBiH ne posjeduje informaciju?
 - 3.5. Što se ne smatra zahtjevom za pristup informacijama?
 - 3.6. Pristup osobnim informacijama
 - 3.7. Kako se podnosi zahtjev i što treba sadržavati?
 - 3.8. Koji su troškovi za podnošenje zahtjeva?
4. Odlučivanje NOSBiH-a o zahtjevu za pristup informacijama
 - 4.1. Rok za odlučivanje o zahtjevu za pristup informacijama
 - 4.2. Pristup informacijama kada NOSBiH odobri pristup traženim informacijama.
 - 4.3. Što kada NOSBiH odbije pristup traženoj informaciji?

4.4. Postoji li mogućnost odustanka od podnijetog zahtjeva?

4.5. Može li se više puta tražiti ista informacija?

4.6. Pravo na dopunu ili ispravak informacije

PONOVNA UPORABA DOKUMENATA I OTVORENI PODACI

5.1. Što je to ponovna uporaba podataka?

5.2. Što su otvoreni podaci?

5.3. Što je Središnji portal javnih informacija?

5.4. Kako ostvariti pravo na ponovnu uporabu dokumenata?

5.5. Kako NOSBiH odlučuje o zahtjevu za ponovnu uporabu dokumenata?

5.6. Rok za odlučivanje po zahtjevu za ponovnu uporabu dokumenata?

5.7. Postoje li informacije koje su izuzete od mogućnosti ponovne uporabe?

ZAŠTITA PRAVA NA PRISTUP INFORMACIJAMA

6.1. Pravo na žalbu

6.2. Rokovi za ulaganje žalbi

6.3. Sudska zaštita

USKRAĆIVANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA I UTVRĐIVANJE KATEGORIJA IZUZETA

OBJAVLJIVANJE VODIČA

UVODNE NAPOMENE

Ovaj vodič urađen je kako bi pomogao podnositeljima zahtjeva u ostvarivanju prava pristupa informacijama sukladno odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama na razini institucija Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 61/23) (u daljnjem tekstu: ZOSPI). Vodič pomaže da se sazna više o tome kako možete pristupiti informacijama koje su u posjedu Neovisnog operatora sustava u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: NOSBiH), s ciljem cjelovitog informiranja zainteresiranih osoba i nesmetanog pristupa informacijama pred NOSBiH-om, ali i ujednačavanja pravne prakse, te mogućnost svih zainteresiranih pravnih subjekata da pod istim uvjetima ostvare pravo na slobodan pristup informacijama.

Ovaj vodič daje informacije o pravima sukladno ZOSPI-ju, tako što:

- daje odgovore kako doći do željene informacije
- sadrži jednostavne instrukcije za sačinjavanje i podnošenje zahtjeva
- obavještava podnositelja zahtjeva o proceduri i rokovima kojih se NOSBiH mora pridržavati tijekom obrade zahtjeva za pristup informacijama
- obavještava podnositelja zahtjeva o okolnostima pod kojima pristup traženoj informaciji može biti uskraćen
- sadrži naputke o podnošenju žalbi i rokovima za podnošenje žalbi na odluke koje su donijete sukladno ZOSPI-ju
- upućuje na službenika za informiranje u NOSBiH-u, kojem se podnositelj zahtjeva može obratiti kako bi se olakšao pristup informacijama
- sadrži informacije o značenju ponovne uporabe dokumenata
- sadrži informacije o administrativnim pristojbama i naknadama te troškovima umnožavanja traženih informacija
- sadrži obrasce zahtjeva za pristup informacijama.

PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA

1. Što je pravo na pristup informacijama i koja su prava podnositelja zahtjeva?

Jedno od temeljnih ljudskih prava propisano Europskom konvencijom o ljudskim pravima i temeljnim slobodama jest pravo na slobodu izražavanja, a ovo pravo uključuje slobodu posjedovanja vlastitog mišljenja, primanja i priopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Pošto korištenje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i nužnim u demokratskom društvu, u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili, zaštite ugleda ili prava drugih, sprječavanja otkrivanja obavijesti dobivenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva. ZOSPI propisuje pravo na pristup informacijama i ponovnu uporabu dokumenata u posjedu NOSBiH-a, pravnih osoba koje osniva NOSBiH sukladno odredbama Zakona o registriranju pravnih osoba koje osnivaju institucije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 37/03 i 76/11) i neovisnih tijela

Bosne i Hercegovine osnovanih posebnim zakonom (u daljnjem tekstu: institucije BiH), a ostvaruje se na način i u postupku koji su propisani ovim zakonom.

1.1. Tko ima pravo na pristup informacijama?

Svatko ima pravo na pristup informacijama koje su javnog karaktera, a u posjedu su NOSBiH-a. To znači da svaki građanin (fizička osoba, u bilo kojem svojstvu), kao i svaka pravna osoba ima pravo na informaciju koja je javnog karaktera.

1.2. Koje informacije se mogu dobiti?

Radi se o informacijama o radu NOSBiH-a, njegovom odlučivanju i odlukama, finansijskim pitanjima, odnosno svemu što je u vezi s njegovim radom ili organizacijom, osim u slučajevima kada su informacija ili njezini dijelovi zaštićeni zakonom radi očuvanja drugih važnih interesa (npr. privatnosti ili nacionalne sigurnosti). Informacija pri tome obuhvaća sve već postojeće informacije u obliku dokumenata, zapisa ili u bilo kojem obliku zabilježenih informacija (pisanih, vizualnih, slušnih). To je pravo neovisno o državljanstvu fizičke ili sjedištu pravne osobe – jednak je tretman domaćih i stranih fizičkih i pravnih osoba. Drugim riječima, pravo možete ostvariti bez obzira jeste li državljanin ili stranac, odnosno imate li kao pravna osoba sjedište u Bosni i Hercegovini ili inozemstvu. Vlasnik informacije je NOSBiH u okviru čijeg djelokruga je nastala informacija, odnosno tijelo druge države ili međunarodne organizacije u okviru čijeg djelokruga rada je nastala međunarodna informacija. NOSBiH će omogućiti u postupku propisanim ZOSPI-jem pristup svim onim informacijama koje posjeduje, koje su zabilježene u bilo kojem obliku, a koje je NOSBiH sačinio, primijenio ili dobio neovisno o vremenu nastanka ili kategorizacije. ZOSPI jamči svakoj fizičkoj i pravnoj osobi pristup informacijama koje su pod kontrolom NOSBiH-a. U slučaju dvojbe o tome posjeduje li NOSBiH traženu informaciju, a koja je u vezi s njegovom nadležnošću, može se kontaktirati službenik za informiranje koji je dužan dati instrukcije.

1.3. Od koga se informacije mogu tražiti?

Zakon provodi, odnosno postupa po zahtjevu za pristup informacijama, NOSBiH. Osim od NOSBiH-a informacije se mogu tražiti od:

- tijela zakonodavne, sudbene ili izvršne vlasti koje je utemeljeno zakonom, kojemu je zakonom povjereno obavljanje javnih ovlasti, koje se financira iz javnih prihoda
- tijela kojemu je posebnim zakonom povjereno obavljanje poslova uprave na razini Bosne i Hercegovine
- pravnih osoba koje osnivaju institucije BiH i
- drugih subjekata Bosne i Hercegovine osnovanih posebnim zakonom.

1.4. Kako se ostvaruje pravo na pristup informacijama?

Pravo na pristup informacijama može se ostvariti na dva temeljna načina:

- Prvi se odnosi na jednostavan, lak i brz pristup informacijama objavljenim na internetskoj stranici NOSBiH-a, koje je NOSBiH dužan proaktivno objavljivati, bez posebnog poticaja korisnika
- Drugi način je pristup informacijama na temelju zahtjeva za pristup informacijama koji se podnosi NOSBiH-u i koji je NOSBiH dužan razmotriti te podноситelju zahtjeva, ako ne postoje zakonska ograničenja koja je potrebno uvažiti, omogućiti pristup traženim

informacijama. U širem smislu, pristup informacijama uključuje i mogućnost sudjelovanja u javnim savjetovanjima te javnost rada sjednica tijela javne vlasti.

1.5. Koja su temeljna načela ostvarivanja prava na pristup informacijama?

Ostvarivanje prava na pristup informacijama osigurava nekoliko ključnih načela na kojima se temelje odredbe ZOSPI-ja. Osim već spomenutog načela javnosti i slobodnog pristupa, prema kojem su informacije dostupne neovisno o državljanstvu, sjedištu ili drugom obliku pripadnosti, temeljna načela su:

- Informacije koje NOSBiH objavljuje ili pruža na zahtjev korisnika, moraju biti pravodobne, potpune i točne.
- Svi korisnici su jednaki i ravnopravni u ostvarivanju prava na pristup informacijama.
- NOSBiH ne smije stavljati korisnika u nepovoljan položaj, ni pogodovati pojedinim korisnicima, odnosno pružiti im informaciju prije nego ostalima.
- Korisnik nije dužan navesti svrhu zbog koje traži pristup informaciji.
- Korisnik informacijom može slobodno raspolagati, odnosno informaciju može javno iznositi i ujedno, odnosi između NOSBiH-a i korisnika prava trebaju se temeljiti na suradnji i pružanju pomoći te međusobnom uvažavanju i poštivanju dostojanstva čovjeka.

KAKO DOĆI DO ŽELJENE INFORMACIJE

2. Proaktivna objava informacija: što mogu pronaći na internetu?

2.1. Koje informacije se mogu pronaći na internetskoj stranici NOSBiH-a?

Internetska stranica NOSBiH-a nudi širok spektar informacija koje su proaktivno objavljene radi transparentnosti i olakšavanja pristupa. Informacije koje možete pronaći uključuju:

- strateške dokumente, planove i programe rada
- financijska izvješća i proračunske podatke
- odluke, zaključke i druge akte koje je donio NOSBiH
- informacije o javnim nabavama
- informacije o energetsom sustavu Bosne i Hercegovine
- obavijesti o javnim konzultacijama i savjetovanjima
- kontakt informacije i način podnošenja zahtjeva za pristup informacijama.

2.2. Mogu li se na internetu pronaći ranije odluke i informacije NOSBiH-a?

Da, na internetskoj stranici NOSBiH-a možete pronaći arhivirane odluke, izvješća i druge relevantne dokumente. Ove informacije omogućuju praćenje rada NOSBiH-a kroz vrijeme te pružaju uvid u historijske podatke i odluke koje su donesene.

2.3. Dostavljanje dokumenata u Središnji portal javnih informacija

NOSBiH je obavezan dostavljati određene dokumente i informacije u Središnji portal javnih informacija. Ovaj portal omogućuje centralizirani pristup informacijama koje su u posjedu

različitih institucija Bosne i Hercegovine, uključujući NOSBiH. Na taj način, korisnici mogu jednostavno pretraživati i pristupiti informacijama putem jedne platforme.

3. Kako ostvariti pravo na pristup informacijama putem zahtjeva?

3.1. Tko može podnijeti zahtjev za pristup informacijama?

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo podnijeti zahtjev za pristup informacijama koje su u posjedu NOSBiH-a. Nema ograničenja u pogledu državljanstva ili sjedišta podnosioca zahtjeva.

3.2. Koje informacije se mogu dobiti?

Mogu se dobiti sve informacije koje su u posjedu NOSBiH-a, a koje nisu zaštićene zakonom zbog očuvanja drugih važnih interesa (npr. privatnosti, nacionalne sigurnosti). Ovo uključuje dokumente, zapise i informacije zabilježene u bilo kojem obliku.

3.3. Postoje li informacije na koje se Zakon ne primjenjuje?

Da, Zakon se ne primjenjuje na informacije koje su zaštićene iz razloga kao što su: zaštita privatnosti, poslovna tajna, nacionalna sigurnost ili drugi zakonom predviđeni izuzeci.

3.4. Kako postupiti u situaciji kada NOSBiH ne posjeduje informaciju?

Ukoliko NOSBiH ne posjeduje traženu informaciju, obavijestit će o tome podnosioca zahtjeva i, ukoliko je moguće, uputiti ga na drugu instituciju koja bi mogla imati traženu informaciju.

3.5. Što se ne smatra zahtjevom za pristup informacijama?

Zahtjevi koji ne sadrže dovoljno podataka za identifikaciju tražene informacije, ili zahtjevi koji se odnose na informacije koje nisu u posjedu NOSBiH-a, neće biti tretirani kao zahtjevi za pristup informacijama u smislu ZOSPI-ja.

3.6. Pristup osobnim informacijama

Pristup osobnim informacijama reguliran je posebnim zakonima o zaštiti osobnih podataka. Pristup takvim informacijama može biti ograničen kako bi se zaštitila privatnost pojedinaca.

3.7. Kako se podnosi zahtjev i što treba sadržavati?

Zahtjev se podnosi pismenim putem, a može se poslati poštom, elektronskom poštom ili predati osobno. Zahtjev treba sadržavati:

- ime i prezime (za fizičke osobe) ili naziv (za pravne osobe) podnosioca zahtjeva
- kontakt podatke podnosioca (adresa, broj telefona, e-mail)
- jasnu specifikaciju tražene informacije
- način na koji želite primiti informaciju (npr. elektroničkim putem, poštom).

3.8. Koji su troškovi za podnošenje zahtjeva?

Podnošenje zahtjeva je besplatno. Međutim, mogu se naplaćivati stvarni troškovi umnožavanja i dostave informacija, u skladu s važećim cjenikom NOSBiH-a.

4. Odlučivanje NOSBiH-a o zahtjevu za pristup informacijama

4.1. Rok za odlučivanje o zahtjevu za pristup informacijama

NOSBiH je dužan odlučiti o zahtjevu u roku od 15 dana, od dana zaprimanja zahtjeva. U iznimnim slučajevima, ovaj rok se može produžiti za dodatnih 15 dana, o čemu će podnositelj zahtjeva biti pravovremeno obaviješten.

4.2. Pristup informacijama kada NOSBiH odobri pristup traženim informacijama

Ako NOSBiH odobri pristup traženim informacijama, podnositelju će biti omogućeno da dobije njihove kopije ili da informacije pregleda u prostorijama NOSBiH-a.

4.3. Što kada NOSBiH odbije pristup traženoj informaciji?

U slučaju odbijanja zahtjeva, NOSBiH će podnositelju zahtjeva dostaviti obrazloženo rješenje o odbijanju, zajedno s informacijama o pravima na žalbu.

4.4. Postoji li mogućnost odustanka od podnijetog zahtjeva?

Podnositelj zahtjeva može odustati od zahtjeva u bilo kojem trenutku, uz pismenu obavijest NOSBiH-u o povlačenju zahtjeva.

4.5. Može li se više puta tražiti ista informacija?

Da, isti podnositelj može više puta tražiti pristup istoj informaciji. NOSBiH će ponovno razmotriti svaki zahtjev, u skladu sa Zakonom.

4.6. Pravo na dopunu ili ispravak informacije

Podnositelj zahtjeva ima pravo tražiti dopunu ili ispravak informacija ako smatra da su nepotpune ili netočne.

PONOVNA UPORABA DOKUMENATA I OTVORENI PODACI

5.1. Što je to ponovna uporaba podataka?

Ponovna uporaba podataka odnosi se na korištenje podataka u posjedu NOSBiH-a u svrhe koje nisu originalna svrha njihovog prikupljanja. Ovo može uključivati istraživanja, analize, komercijalne svrhe i druge aktivnosti.

5.2. Što su otvoreni podaci?

Otvoreni podaci su informacije koje su slobodno dostupne javnosti, bez ograničenja autorskih prava, patenata ili drugih kontrola. Cilj otvorenih podataka je promoviranje transparentnosti, inovacija i učinkovitosti.

5.3. Što je Središnji portal javnih informacija?

Središnji portal javnih informacija je centralizirana platforma na kojoj su dostupni javni podaci i dokumenti iz različitih institucija Bosne i Hercegovine, uključujući NOSBiH. Ovaj portal omogućuje jednostavan pristup informacijama za sve korisnike.

5.4. Kako ostvariti pravo na ponovnu uporabu dokumenata?

Zahtjev za ponovnu uporabu dokumenata podnosi se na isti način kao i zahtjev za pristup informacijama. Podnositelj zahtjeva mora jasno naznačiti svrhu ponovne uporabe i način na koji namjerava koristiti podatke.

5.5. Kako NOSBiH odlučuje o zahtjevu za ponovnu uporabu dokumenata?

NOSBiH će razmotriti zahtjev i odlučiti u roku od 20 dana. Odluka će biti zasnovana na provjerama da li su ispunjeni uvjeti za ponovnu uporabu te da li postoje zakonska ograničenja koja bi onemogućila ponovnu uporabu.

5.6. Rok za odlučivanje po zahtjevu za ponovnu uporabu dokumenata

Rok za odlučivanje o zahtjevu za ponovnu uporabu dokumenata je 20 dana od dana zaprimanja zahtjeva. Ovaj rok se može produžiti za dodatnih 20 dana u iznimnim slučajevima.

5.7. Postoje li informacije koje su izuzete od mogućnosti ponovne uporabe?

Da, određene informacije su izuzete od ponovne uporabe zbog zaštite privatnosti, nacionalne sigurnosti, poslovnih tajni ili drugih zakonskih ograničenja.

ZAŠTITA PRAVA NA PRISTUP INFORMACIJAMA

6.1. Pravo na žalbu

Ako je podnositelj zahtjeva nezadovoljan odlukom NOSBiH-a ili smatra da mu je neopravdano uskraćen pristup informacijama, ima pravo podnijeti žalbu. Žalba se u prvom stupnju podnosi NOSBiH-u.

6.2. Rok za podnošenje žalbe

Žalba se podnosi u roku od 15 dana od dana primitka odluke NOSBiH-a. Rokovi za ulaganje žalbi precizno su definirani i strogo formalni te se njihovim propuštanjem riskira gubitak prava na podnošenje žalbe.

6.3. Tko rješava žalbu?

Žalbu u prvom stupnju rješava generalni direktor NOSBiH-a. Generalni direktor može odlučiti u korist podnositelja zahtjeva i naložiti povjereniku za informiranje da omogući pristup informacijama, ili može odbiti žalbu.

Protiv svih rješenja NOSBiH-a donesenih u prvostupanjskom postupku po zahtjevu za pristup informacijama, može se izjaviti žalba mjerodavnom drugostupanjskom tijelu, odnosno Žalbenom vijeću pri Vijeću ministara BiH.

Žalba se može izjaviti u roku od 15 dana od dana primitka rješenja.

Žalba se, također, može izjaviti i na zaključak kojim se odbacuje zahtjev ukoliko NOSBiH ne posjeduje informaciju i ne može uz razumno uloženi trud utvrditi koja institucija BiH posjeduje informaciju, odnosno nema saznanja gdje se informacija nalazi.

Žalba se može izjaviti i kada NOSBiH ne donosi rješenje, već obavještava podnositelja zahtjeva da je informacija javno objavljena, da mu je kao stranci u postupku, dostupnost informacija iz sudskih, upravnih i drugih na zakonu utemeljenih postupaka utvrđena posebnim propisom, da za informaciju postoji obveza zaštite, odnosno čuvanja tajnosti i da se podnesak ne smatra zahtjevom, pri čemu je NOSBiH dužan uputiti podnositelja zahtjeva na način ostvarivanja njegovog zahtjeva.

Također, žalba se može izjaviti i zbog „šutnje administracije“ odnosno izostanka bilo kakve pismene ili usmene reakcije NOSBiH-a, odnosno ukoliko NOSBiH u zakonom propisanim rokovima ne postupi po zahtjevu podnositelja.

Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

6.4. Pravo na sudsku zaštitu

Protiv rješenja drugostupanjskog tijela može se pokrenuti upravni spor, podnošenjem tužbe Sudu Bosne i Hercegovine.

KONTAKTI ZA DALJNJE INFORMACIJE

Adresa: Hifzi Bjelevca 17, Sarajevo

Povjerenik za informiranje: Nebojša Dimitrijević

Telefon: +387 57 490 611

E-mail: n.dimitrijevic@nosbih.ba

Ovaj vodič je izrađen u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine i Vodiča za pristup informacijama koje je usvojilo Vijeće ministara 4.4.2024. godine i ima za cilj olakšati razumijevanje i ostvarivanje prava na pristup informacijama u okviru NOSBiH-a.

Za dodatne informacije ili pomoć pri podnošenju zahtjeva, slobodno se obratite povjereniku za informiranje ili konzultirajte Vodič za pristup informacijama koji je usvojilo Vijeće ministara 4.4.2024. godine, a koji je, zajedno sa privicima (Obrazac 1 – Zahtjev za pristup informacijama, Obrazac 2 – Zahtjev za ponovnu uporabu dokumenta i Obrazac 3 – Zahtjev za dopunu ili ispravak informacije) objavljen na web stranici NOSBiH-a.